

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 8 Tdo 254/2023, ECLI:CZ:NS:2023:8.TDO.254.2023.1

Číslo: 21/2024

Právní věta:

Závěr o existenci těžké újmy na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 tr. zákoníku není podmíněn tím, aby vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění odpovídající některé z alternativ uvedených pod písm. a) až h) navíc trvaly po dobu delší než šest týdnů, což představuje další alternativu uvedenou pod písm. i). Tato alternativa vymezuje poruchu nebo onemocnění, jejichž závažnost se projevuje právě v délce doby, po kterou byl poškozený podstatně omezen v obvyklém způsobu života.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.04.2024

Spisová značka: 8 Tdo 254/2023

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Těžká újma na zdraví

Předpisy: § 122 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného J. J., zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2022, sp. zn. 5 To 180/2022, jakož i další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 1. 4. 2022, sp. zn. 71 T 1/2020 (dále „soud prvního stupně“ nebo „okresní soud“), byl obviněný J. J. uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu ublížení na zdraví podle 21 odst. 1 k § 145 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, a byl odsouzen podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků.

2. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací (dále „odvolací soud“ nebo „krajský soud“) rozsudkem ze dne 30. 9. 2022, sp. zn. 5 To 180/2022, z podnětu odvolání obviněného rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného uznal vinným přečinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se dopustil skutkem spočívajícím v tom, že

dne 17. 3. 2019 v době kolem 02:15 hodiny v XY před XY nejdříve rukou udeřil do obličeje poškozeného R. B. a když po tomto úderu poškozený upadl na zem a zůstal na zádech bezvládně ležet, ukročil k pravé straně těla poškozeného a nejméně jednou mu nohou dupnul do obličeje, pak z místa odešel, čímž mu způsobil zranění spočívající ve zhmoždění v oblasti pravé očníce s krevní podlitinou očních víček a se dvěma rankami v oblasti dolního očního víčka, krvácení pod měkkou mozkovou plenu v rozsahu pravého spánkového laloku mozku a otřes mozku, zhmoždění v horní části hrudníku vpravo s pohmatovou bolestivostí, přičemž krvácení pod měkkou mozkovou plenu je považováno za poranění těžké, naplňující kritéria poškození důležitého orgánu s průměrnou dobou léčení 4 až 5 týdnů.

3. Za tyto přečiny obviněného odsoudil podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1, § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 a § 68 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku k úhrnnému peněžitému trestu ve výměře 50 000 Kč ve 100 denních sazbách v hodnotě jedné denní sazby 500 Kč.

II.

Z dovolání nejvyššího státního zástupce

4. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. dovolání, jímž vytýkal vadnou právní kvalifikaci. Požadoval, aby byl čin obviněnému kladený za vinu posouzen jako zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, protože pro posouzení toho, o kterou z předmětných skutkových podstat se v konkrétní věci jedná, je určujícím kritériem, jaká forma zavinění pachatele se vztahuje ke způsobené těžké újmě na zdraví, pokud těžká újma nastala v příčinné souvislosti s jeho jednáním a jsou naplněny všechny znaky základní skutkové podstaty (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. [8 Tdo 1035/2008](#)).

5. Nejvyšší státní zástupce nezpochybil závěr soudů o tom, že činem, jak byl odvolacím soudem popsán, byla naplněna základní skutková podstata podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, avšak nedostatek spatřoval v tom, že odvolací soud neshledal naplněným i kvalifikační znak těžké újmy na zdraví podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku v podobě poškození důležitého orgánu podle § 122 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. V posuzované věci tento následek vyplývá ze znaleckého posudku MUDr. M. S., Ph.D., a je obsažen i ve znění tzv. skutkové věty výroku o vině odvolacího soudu ve vyjádření, že v důsledku útoku obviněného nastalo u poškozeného krvácení pod měkkou mozkovou plenu v rozsahu pravého spánkového laloku mozku, což je třeba považovat za těžké poranění poškozující důležitý orgán s průměrnou dobou léčení v rozsahu 4 až 5 týdnů. Obdobně tuto skutečnost odvolací soud vyjádřil i v odůvodnění (viz bod 20. rozsudku krajského soudu, obdobně též bod 16. rozsudku soudu prvního stupně). Pokud krajský soud sám v tzv. skutkové větě uvedl, že u poškozeného nastalo krvácení pod měkkou plenu mozkovou, což je třeba považovat za těžké poranění poškozující důležitý orgán, je nesprávné, jestliže čin posoudil jako přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Nemůže obstát jeho vysvětlení, že sice došlo v důsledku jednání obviněného k poškození důležitého orgánu, ale nejde o poranění vykazující znaky vážné poruchy zdraví či jiného vážného onemocnění, protože takový výklad § 122 odst. 2 tr. zákoníku je nesprávný. Státní zástupce upozornil na to, že delší doba trvání zdravotní poruchy ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku není *conditio sine qua non*, nýbrž pouze jednou z alternativních podmínek, které přistupují k prvku vyšší závažnosti zdravotní újmy. V posuzované věci přistoupil k vyšší závažnosti tělesné újmy poškozeného konkrétní

znak poškození důležitého orgánu podle § 122 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. Těžká újma na zdraví poškozeného je tedy dána již z těchto důvodů, aniž by bylo nutné současné naplnění delší doby trvání zdravotní poruchy ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2022, sp. zn. [8 Tdo 498/2022](#); dále též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1317 a násl.).

6. S ohledem na tento nedostatek nejvyšší státní zástupce poukázal i na nesprávné posouzení subjektivní stránky ke zjištěnému těžšímu následku ze strany odvolacího soudu, jestliže čin obviněného v daných souvislostech kvalifikoval jen podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Poukázal na § 146 odst. 3 tr. zákoníku, který se užije, když dojde v důsledku ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku k těžšímu následku, a je proto třeba se zabývat subjektivním vztahem k tomu, zda obviněný takový následek zavinil a v jaké formě. Zásadně se zde předpokládá nedbalost podle § 16 tr. zákoníku ve spojení s § 17 písm. a) tr. zákoníku. Ve věci obviněného J. J. byly uvedené podmínky splněny, protože jeho úmysl zahrnoval prosté ublížení na zdraví (lokalizace úderů do vysoce zranitelných míst na těle poškozeného, mnohost úderů, jejich intenzita, předpoklad pádu poškozeného po úderu na tvrdou plochu, podnapilost poškozeného ovlivňující jeho stabilitu, znalosti obviněného týkající se bojových umění, jeho fyzická zdatnost atd.) a současně ta samá skutková zjištění nasvědčují tomu, že těžkou újmu na zdraví poškozenému způsobil z nedbalosti ve smyslu § 146 odst. 3 tr. zákoníku, neboť ho na zem srazil ranou pěstí mířenou do obličeje v situaci, kdy musel vnímat jeho opilost i tvrdou dopadovou plochu. Ve smyslu § 16 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku minimálně vědět měl a mohl, že tím vyvolaný následný nekoordinovaný pád může poškozenému způsobit i poměrně závažné ublížení na těle, když zároveň vysokou intenzitou násilí, z níž by bylo možné usuzovat na úmysl způsobit poškozenému těžkou újmu na zdraví, nelze na základě výsledků dokazování dovodit. Rána pěstí mířící do obličeje podnapilého člověka fyzicky zdatným pachatelem trénovaným v kontaktních sportech vždy vyvolává riziko nekoordinovaného pádu poškozeného, jenž ve spojení s tvrdou plochou dopadu implikuje možnost relativně závažného poranění, o čemž obviněný s ohledem na okolnosti případu a svou osobní charakteristiku minimálně vědět měl a mohl. Jeho jednání tedy z hlediska těžšího následku svědčí o tom, že jej obviněný způsobil z nedbalosti (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech sp. zn. [8 Tdo 1342/2013](#) či sp. zn. [7 Tdo 1388/2013](#); též viz DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 885).

7. Ze všech těchto důvodů nejvyšší státní zástupce uzavřel, že právní posouzení činu obviněného jako přečinu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku Krajským soudem v Ostravě je v tomto směru nesprávné, protože obviněný naplnil skutkovou podstatu zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání vyjádřil i pro případ, že by Nejvyšší soud shledal důvod pro jiné nežli navrhované rozhodnutí [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

8. Obviněný, jemuž bylo prostřednictvím obhájce dovolání nejvyššího státního zástupce zasláno, svého práva se k němu vyjádřit před rozhodnutím Nejvyššího soudu o dovolání nevyužil.

III.

Přípustnost dovolání a jeho formální podmínky

9. Nejvyšší soud shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

10. Rovněž shledal, že výhrady uplatněné na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. odpovídají jeho zákonnému vymezení, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, protože dovolatel jeho prostřednictvím namítal zásadně vady právní povahy, a to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako přečin podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Poukazoval na vady v povaze újmy, již poškozený utrpěl, zdůraznil, že šlo o těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, a nesprávnými shledal i závěry v posouzení subjektivního vztahu obviněného k vzniklému těžkému následku z hlediska zločinu podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku. Protože tyto výhrady směřují proti nedostatkům v právní kvalifikaci, byl důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. naplněn. Nejvyšší soud, když zjistil, že dovolání netrpí vadami, pro které by je mohl podle § 265i odst. 1 tr. ř. odmítnout, přezkoumal na podkladě § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno v rozsahu a z důvodů, uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání je důvodné.

IV.

K dovolacím námitkám

11. Dovoláním nejvyšší státní zástupce brojil výhradně proti nedostatkům v právní kvalifikaci, ale nezpochybňoval skutek, jak byl odvolacím soudem zjištěn, a proto Nejvyšší soud rozvedené výhrady zkoumal na podkladě skutkového stavu zjištěného soudem druhého stupně (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ve věcech ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. [I. ÚS 412/02](#), ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. [III. ÚS 732/02](#), ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. [II. ÚS 760/02](#), ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. [III. ÚS 282/03](#), ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 449/03](#), aj.), jenž byl shora citován a vyplynul z výsledků provedeného dokazování.

12. Odvolací soud v kontextu dokazování zajištěného soudem prvního stupně a jež i sám provedl, zejména poté, co vyslechl znalkyni z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, MUDr. M. S., Ph.D., na základě všech ve věci provedených důkazů dospěl k závěru, že právní posouzení činu soudem prvního stupně jako pokus zvláště závažného zločinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 k § 145 odst. tr. zákoníku není správné. Znovu sám rozhodl tak, že pokud jde o skutková zjištění, tato ponechal ve znění skutku, jak jej vyjádřil soud prvního stupně, pouze vypustil část týkající se povahy zranění, která nadupnutím na hlavu ležící osoby obviněný mohl způsobit. Uvedeným způsobem vymezený čin následně posoudil jako přečin podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku.

13. Důvodem uvedené změny právní kvalifikace (když průběh činu ani vzniklý následek odvolací soud nezměnil), jak vysvětlil odvolací soud v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí, bylo jím učiněné zjištění, že „obviněný nadupnul na obličej poškozeného nikoliv velkou intenzitou síly, která byla předpokladem pro vznik závažnějšího poranění, a proti obličejí poškozeného působilo tupé násilí malou, nejvýše střední intenzitou. Nebyla zjištěna žádná okolnost, která mohla zabránit obviněnému, pokud by měl v úmyslu způsobit zranění specifikovaná ve výrokové části napadeného rozsudku, aby toto učinil...“. Rovněž podle odvolacího soudu bylo prokázáno, že způsobená zranění nebyla závažná, nejtěžším z nich bylo krvácení pod měkkou mozkovou plenu, jež „je považováno za poranění těžké, naplňující kritéria poškození důležitého orgánu s průměrnou dobou léčení 4 až 5 týdnů“. Na základě těchto závěrů odvolací soud dovodil, že „je možné ve způsobeném zranění spatřovat toliko ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, neboť sice došlo jednáním obviněného k poškození důležitého orgánu, nicméně nebyla současně splněna druhá podmínka pro dokonání trestný čin těžké újmy na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, a to, že porucha zdraví musí mít delší trvání (v praxi 6 týdnů). Uzavřel přitom, že úmysl obviněného směřoval ke způsobení následku ublížení na zdraví ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (viz body 13. až 20. napadeného rozsudku).

14. Nejvyšší soud se s odvolacím soudem neztotožnil a jím učiněné závěry považuje za nesprávné. Právní posouzení činu obviněného odvolacím soudem jako přečinu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku

totiž nekoresponduje se skutkovým zjištěním, že činem obviněného došlo k poškození důležitého orgánu. Tuto nesprávnost úvah odvolací soud dotvrzuje i v odůvodnění konstatováním, že „...krvácení pod měkkou mozkovou plenu je považováno za poranění těžké, naplňující kritéria poškození důležitého orgánu s průměrnou dobou léčení 4 až 5 týdnů“. Tomu však odporuje právní posouzení, že jde o naplnění znaků přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, protože obviněný „jinému úmyslně ublížil na zdraví“, neboť tyto dva odlišné závěry se dostávají do zjevného rozporu, protože o prosté ublížení na zdraví se nejedná, když bylo způsobeno zranění korespondující s těžkou újmou na zdraví.

15. Znakem skutkové podstaty přečinu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku je způsobení takové újmy na zdraví, která dosahuje intenzity ublížení na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 tr. zákoníku, podle něhož je ublížením na zdraví stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného, a který vyžaduje lékařské ošetření (srov. též rozhodnutí č. [6/1967-II](#) Sb. rozh. tr.). Jde tedy jen o poruchu zdraví, nikoliv o vážnou poruchu zdraví, která je vymezena v § 122 odst. 2 tr. zákoníku v alternativách uvedených pod písmeny a) až i). Jestliže je zjištěna újma, která spočívá ve vážné poruše zdraví, nelze dojít k závěru o ublížení na zdraví podle § 122 odst. 1 tr. zákoníku, a tedy ani o trestném činu, jehož skutková podstata spočívá ve způsobení lehké (prosté) újmy na zdraví, jako je tomu např. § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Je to totiž právě povaha zranění, která určuje, o který z trestných činů postihující způsobení újmy na zdraví (viz § 145 až § 148 tr. zákoníku), u nichž je dalším dělítkem forma zavinění, se jedná.

16. Odvolací soud se uvedenými zásadami neřídil, neboť učinil-li skutkový závěr, že „...krvácení pod měkkou mozkovou plenu je považováno za poranění těžké, naplňující kritéria poškození důležitého orgánu“, odpovídá povaha této újmy podmínkám stanoveným v § 122 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, a tím vážnému porušení zdraví v alternativě poškození důležitého orgánu, což je těžká újma na zdraví. Nemohl proto dojít k právnímu závěru, že jde o lehkou újmu na zdraví, jak uvedl i v tzv. právní větě výroku o vině, v souladu s níž čin obviněného také právně kvalifikoval, byť v odůvodnění svého rozsudku tento právní názor vysvětlil tím, že nejzávažnějším z poškozeným utrpěných zranění bylo krvácení pod měkkou plenu mozkovou, což je „toliko ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, neboť sice došlo v důsledku jednání obžalovaného k poškození důležitého orgánu, nicméně nebyla současně splněna druhá podmínka, v důsledku které by mohlo být jednání kvalifikováno dokonce jako dokonáný trestný čin těžké újmy na zdraví ve smyslu § 145 odst. 1 tr. zákoníku, a to, že porucha zdraví musí mít delší trvání (v praxi 6 týdnů). Lze tak shrnout, že obžalovaný způsobil poškozenému shora citovaná zranění, v důsledku kterých byl omezen v obvyklém způsobu života nikoli jen po krátkou dobu, kdy v důsledku napadení obžalovaným podstoupil lékařské ošetření. S ohledem na charakter útoku bylo jednoznačně prokázáno, že úmysl obžalovaného směřoval ke způsobení následku ublížení na zdraví“. Nejvyšší soud tyto úvahy považuje za nesprávné, protože jimi odvolací soud naznačuje, že o těžkou újmu na zdraví jde, pokud při existenci vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění byla naplněna některá z alternativ podle písmen a) až i) odst. 2 § 122 tr. zákoníku a navíc současně jde i o delší dobu trvající poruchu zdraví s dobou léčení přesahující 6 týdnů. Takový výklad je mylný, jak důvodně vytýkal i nejvyšší státní zástupce v dovolání. Trestní zákoník vymezuje pojem těžké újmy na zdraví pouze dvěma podmínkami, které musí být splněny společně, a to existencí vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění, jež musí zároveň (současně) odpovídat alespoň jedné z taxativně vymezených alternativ uvedených ve výčtu v § 122 odst. 2 písm. a) až i) tr. zákoníku [a) zmrzačení, b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, c) ochromení údu, d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, e) poškození důležitého orgánu, f) zohyzdění, g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, h) mučivé útrapy, nebo i) delší dobu trvající porucha zdraví] (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1315). Základní rozdíl mezi ublížením na zdraví (§ 122 odst. 1 tr. zákoníku) a těžkou újmou na zdraví (§ 122 odst. 2 tr. zákoníku) spočívá v tom, že u

těžké újmy na zdraví musí vždy jít o vážnou poruchu zdraví nebo jiné vážné onemocnění, což vyplývá z návěti § 122 odst. 2 tr. zákoníku. Kromě toho však tato vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění musí být podřaditelné pod některou z taxativně uvedených alternativ. Je však třeba s ohledem na argumentaci a závěry odvolacího soudu zdůraznit, že vznik těžké újmy na zdraví není podmíněn tím, aby některá z alternativ uvedených v odstavci 2 § 122 tr. zákoníku byla navíc spojena s léčením přesahujícím šest týdnů, jak nesprávně dovozoval odvolací soud. Uvedené kritérium delší doby trvající poruchy zdraví je podřazeno pod alternativu podle § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku a představuje poruchu, která nevykazuje znaky ani jedné z předchozích alternativ, ale její závažnost se projevuje v délce doby, po kterou byl poškozený omezen v obvyklém způsobu života. Za delší dobu trvající poruchu zdraví soudy považují vážnou poruchu zdraví nebo vážné onemocnění, které omezovaly obvyklý způsob života poškozeného nejméně po dobu šesti týdnů (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1322). Jde tedy jen o jednu z alternativ, nikoliv o třetí podmínku charakterizující těžkou újmu na zdraví (srov. materiál uveřejněný pod č. [16/1988](#), s. 76, dále rozhodnutí č. [5/1962](#), č. [II/1965](#), č. [13/1966](#), č. [18/1969](#) Sb. rozh. tr.).

17. V posuzované věci odvolací soud na jedné straně dospívá k závěru, že krvácení pod měkkou plenu mozkovou je těžkým poraněním a vážnou újmu na zdraví, což opírá o závěr znalkyne z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství MUDr. M. S., Ph.D., avšak je třeba poznamenat, že hodnocení povahy újmy, tzn., zda v konkrétním případě jde o některý druh těžké újmy na zdraví, je otázkou právní, jejíž řešení přísluší orgánům činným v trestním řízení a v konečné fázi soudu. Tuto otázku soud řeší zpravidla na podkladě posudku znalce, resp. znalců z oboru zdravotnictví, poněvadž právní posouzení jednotlivých typů těžké újmy na zdraví mohou zpravidla usnadnit soudně lékařská hlediska. Znalec či znalci se zde vyjadřují zejména k povaze a závažnosti zranění nebo onemocnění, k příčinám jeho vzniku, k potížím z něj nastalým pro poškozeného, k povaze, závažnosti a délce trvání omezení obvyklého způsobu života poškozeného, ke způsobu a trvání jeho léčení a k jeho eventuálním následkům, avšak závěr o povaze újmy musí učinit soud. Odvolací soud však vyšel jen z uvedeného konstatování znalce bez toho, aby vlastní právní závěry dostatečně vyjádřil. V poranění utrpěném poškozeným shledal újmu na zdraví méně závažnou a, jak zdůraznil, odpovídající § 146 odst. 1 tr. zákoníku, vycházel však ze závěru o těžkém poranění naplňujícím kritéria poškození důležitého orgánu (viz bod 20. napadeného rozsudku). Tím se jeho závěry, jak již bylo výše zmíněno, dostaly do rozporu, a je patrné, že závěr o povaze utrpěné újmy nemůže být správný. Je to právě charakter způsobené újmy na zdraví, jenž je určující pro její právní posouzení a její závažnost z hlediska podmínek § 122 odst. 1 a § 122 odst. 2 tr. zákoníku, a je rozhodný pro správnost použité právní kvalifikace podle § 146 nebo § 145 tr. zákoníku.

18. Je též třeba uvést, že jak z výroku rozsudku, tak ani z jeho odůvodnění není zcela zřejmé, v jakém stavu se poškozený subjektivně i objektivně nacházel. Pro závěr o povaze zranění poškozeného v rozhodnutí chybí úvahy o tom, jak zranění poškozený subjektivně pociťoval, byť k nim poškozený stručně uvedl, že po předmětném incidentu nemá žádné následky (viz body, 7., 8. rozsudku soudu prvního stupně), bylo třeba zkoumat, v jaké podobě se zjištěná újma u něj skutečně i subjektivně projevila, případně po jak dlouhou dobu. Má-li takový závěr vyplývat z lékařských zpráv obsažených ve spisu, soudy se s nimi nevypořádaly. Rovněž i z těchto důvodů skutečnosti uváděné v popisu skutku nekorespondují s právním posouzením věci, a přestože odvolací soud posoudil čin obviněného podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, nebral ohled na to, že došlo-li k ublížení na zdraví, mají význam zejména povaha poruchy zdraví, jak byla způsobena, jakými příznaky se projevuje, který orgán a která funkce byla narušena, bolestivost poranění a její intenzita, zda a do jaké míry porucha zdraví narušila obvyklý způsob života postiženého a po jak dlouhou dobu, počítaje v to i vyřazení z pracovního procesu, a zda a jaké lékařské ošetření vyžaduje. Posuzování každého případu musí být komplexní a přísně individuální (srov. stanovisko pléna Nejvyššího soudu č. [II/1965](#) Sb. rozh. tr.). Bylo třeba posuzovat, jaké potíže měl poškozený a zda tyto potíže odpovídaly lékařskému nálezu (srov. rozhodnutí č. [2/1966](#) Sb. rozh. tr.).

19. Soud dostatečně nebral na vědomí závěr znaleckého posudku znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství MUDr. M. S., Ph.D., z něhož vyplynulo, že „pokud by bylo prokázáno, že bylo nadupnuto na hlavu ležící osoby, pak ze soudně lékařského hlediska tímto mechanismem hrozí závažná poranění (např. tříštivé zlomeniny obličejového skeletu se ztrátovým poraněním oční koule, krvácení pod či nad tvrdou plenu mozkovou, zlomeniny klenby lebni se zhmožděním mozku, tedy poranění naplňující kritéria poškození důležitého orgánu, resp. delší doby trvající poruchy zdraví, s významným omezením poškozeného v obvyklém způsobu života po dobu delší než 6 týdnů)...“. O intenzitě samotného útoku znalkyně nic nevěděla, a proto pouze v obecné rovině konstatovala, že „každý útok, který je veden nášlapem, je způsobilý k tomu, aby závažný následek vznikl“.

20. V důsledku těchto odlišných závěrů se rozsudek odvolacího soudu stává vadným, současně však i nepřezkoumatelným, protože v jeho obsahu není dostatek správných úvah ani závěrů a potřebná vysvětlení absentují, protože za právní vysvětlení vztahující se k závěru o povaze utrpěné újmy nelze považovat teze, které odvolací soud rozváděl ve vztahu k intenzitě „nášlapu“, „nadupnutí“, nebo ve výroku užitého pojmu „dupnul do obličeje“ (viz body 12. až 17. cit. rozsudku).

21. K tomu je třeba zdůraznit, že odvolací soud pro jednání obviněného nejednotně použil v odůvodnění „nášlap“ a „nadupnutí“, nebo ve výroku „dupnul do obličeje“, tedy odlišné mechanismy útoku, jímž ke zranění mělo dojít, z nichž je zřejmé, že ani řádně nezjistil, jakým konkrétním způsobem ke zranění poškozeného došlo. Lze zmínit, že znalkyně mimo jiné i podle závěrů odvolacího soudu uváděla, že „pokud by bylo prokázáno, že by bylo ...nadupnuto na hlavu ležící osoby, pak ze soudně lékařského hlediska tímto mechanismem hrozí závažná poranění...“. Odvolací soud však takto útok obviněného jednoznačně nestanovil. Ve výroku rozsudku konstatoval, že obviněný na hlavu ležícího poškozeného nohou „dupnul“. Tento skutkový závěr však neodpovídá tomu, že v odůvodnění rozsudku v bodě 17. uvedl, že „sice bylo prokázáno, že došlo k nadupnutí na obličej poškozeného obžalovaným, ale nikoliv to, že tento nášlap byl učiněn velkou intenzitou síly...“. Po skutkové stránce tedy neurčil, o jaké skutečné jednání ze strany obviněného šlo. Právě to, zda obviněný dupl, nadupnul nebo našlápl, svědčí o síle, s níž obviněný nohou na obličej poškozeného působil. Je totiž zjevné, že každý z uvedených způsobů určuje jinou povahu útoku. Jen teoreticky by bylo možné usuzovat na to, že nejvíce silné by bylo dupnutí, méně silné nadupnutí a nejmírnější našlápnutí, ale tyto úvahy v přezkoumávaném rozhodnutí chybí, a byť se odvolací soud snažil vypořádat s intenzitou útoku obviněného, zůstala jednak nedořešena a jednak vykazuje zmíněný rozpor v uvedených třech formách.

22. Z uvedených důvodů tedy nebyla ujasněna povaha utrpěné újmy ani mechanismus, jímž obviněný na tělo poškozeného působil.

23. Nejvyšší soud s ohledem na uvedené zjištěné nedostatky shledal, že odvolací soud nedodržel zásadu, že výrok rozsudku a jeho odůvodnění musejí být ve vzájemném souladu, resp. skutečnosti, které vyplynuly z výsledků provedeného dokazování, musejí být vyjádřeny v popisu skutku ve výroku o vině, s nímž musí korespondovat i odůvodnění rozsudku. Výrok je konstitutivní, esenciální součástí soudního rozhodnutí, v němž soud formuluje svůj závazný názor v projednávané věci. Výrok má být formulován tak, aby z něho bylo jednoznačně patrné, jak soud rozhodl, což nemůže nastat tehdy, je-li tento výrok v rozporu s tím, jaké závěry jsou uvedeny v odůvodnění. Současně s tím z odůvodnění musí vyplynout, na základě jakých úvah a důkazů soud dospěl ke skutkovým závěrům, i to, jak se vypořádal s obhajobou obviněného, proč nevyhověl návrhům na provedení důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona o otázkách viny a trestu. Takové odůvodnění výroku o vině musí být výrazem naprosto jednoznačného, žádné důvodné pochybnosti nevzbuzujícího závěru, že se skutek stal tak, jak je popsáno ve výroku rozsudku, tedy že se právě obviněný dopustil skutku uvedeného ve výroku o vině a že tento skutek vykazuje znaky některého trestného činu, zde provinění (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1692, 1693). Pokud tato zásadní pravidla nejsou

splněna, jde o nepřezkoumatelné rozhodnutí, které nemůže obstát (srov. přiměřeně nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. [IV. ÚS 386/2000](#)). Jestliže uvedené podmínky tak, jak tomu bylo v posuzované věci, nebyly splněny, jde o extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci. K tomu je nutné uvést, i to, že alternativní skutkové zjištění je zásadně nepřipustné (srov. materiál uveřejněný pod č. [I/1966](#) Sb. rozh. tr., rovněž nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 8. 2008, sp. zn. [III. ÚS 1076/08](#)). Z tohoto důvodu je třeba v přezkoumávaném rozhodnutí spatřovat rozpor s článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a článkem 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. [I. ÚS 2283/17](#)).

24. V posuzované věci pro zjištěné nesrovnalosti a nepřezkoumatelnost rozsudku odvolacího soudu lze shrnout, že jde o vady, pro něž Nejvyšší soud z podnětu podaného dovolání nemohl posoudit, zda jsou v činu, jenž je obviněnému kladen za vinu, naplněny znaky přečinu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku nebo zda jde o zločin podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku (případně jeho pokus), eventuálně zda nešlo o zločin podle § 146 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, jehož se domáhal dovolatel. Žádný takový právní závěr Nejvyšší soud nemohl spolehlivě pro zjištěné vady a nedostatky učinit, protože posuzované rozhodnutí, u něhož výrok rozsudku nekoresponduje s právním posouzením věci, nemůže být dostačujícím podkladem pro právní závěry (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. [IV. ÚS 386/2000](#), ze dne 29. 3. 2003, sp. zn. [IV. ÚS 565/2002](#), nebo 6. 10. 2005, sp. zn. [II. ÚS 83/2004](#)).

V. Závěr

25. Všechna uvedená zjištění Nejvyššího soudu svědčí o tom, že rozsudek odvolacího soudu nemohl obstát, v čemž se zásadně ztotožňuje s dovoláním nejvyššího státního zástupce, a proto podle 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2022, sp. zn. 5 To 180/2022, v celém rozsahu, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

26. Věc se vrací soudu druhého stupně, jenž bude povinen při respektu ke všem výše uvedeným výtkám zjištěné nedostatky napravit, zejména se zaměřit na to, aby jím učiněná skutková zjištění byla v souladu s použitou právní kvalifikací. Bude muset mít na zřeteli zásadu, že z odůvodnění rozhodnutí musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, tzn., že nesmí jít o případy, kdy v soudním rozhodování jsou učiněná skutková zjištění v extrémním nesouladu s provedenými důkazy (k tomuto srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. [III. ÚS 84/94](#), ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. [III. ÚS 166/95](#), ze dne 11. 11. 2003, sp. zn. [II. ÚS 182/02](#), ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 570/03](#), a další).

27. Se zřetelem na okolnosti posuzované věci by mělo být konkrétně určeno podle výše uvedených kritérií, o jakou újmu (těžkou či lehkou) na zdraví u poškozeného šlo a jednáním jaké povahy tato újma nastala, tj. objektivní znaky posuzovaného činu, a teprve poté by se měl soud zabývat zaviněním, tj. tím, k jakému následku obviněný s ohledem na intenzitu a způsob provedení směřoval. Nejvyšší soud jen v obecné rovině a zcela předběžně podotýká, že při posuzování povahy zranění bude významné, že obviněný působil nohou na obličej poškozeného, který v tom okamžiku bezvládně ležel na zemi, kam se dostal po úderu pěstí obviněného do obličeje. Tyto závěry v této fázi řízení nesvědčí pro to, že poškozený utrpěl lehkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 tr. zákoníku, ale je pravděpodobné podle výše uvedených východisek i z právního vymezení těžké újmy podle § 122 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, že by se mohlo jednat o těžkou újmu na zdraví.

28. Jen pro úplnost Nejvyšší soud připomíná, že o jaký trestný čin půjde, určuje forma zavinění, a proto soud bude muset pro závěry o vině posoudit zavinění obviněného, jež vyjadřuje vnitřní vztah pachatele k trestnému činu a usuzuje se na něj z takových skutečností, z nichž vyplývá průběh pachatelova činu, který se projevil v objektivní realitě a odpovídá znakům skutkové podstaty trestného činu, vztahuje se k podstatným skutečnostem, které tvoří pachatelův skutek (čin). Subjektivní stránka je takovým psychickým vztahem pachatele, který nelze přímo pozorovat, a na zavinění lze proto usuzovat ze všech okolností případu, za kterých ke spáchání trestného činu došlo. Může to být i určité chování pachatele, neboť i jednání je projevem vůle. Závěr o zavinění musí být podložen výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout, okolnosti subjektivního charakteru lze zpravidla dovozovat toliko nepřímou z okolností objektivní povahy, z nichž je možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (srov. například rozhodnutí č. [62/1973](#) a [41/1976](#) Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [8 Tdo 394/2010](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. [5 Tz 225/2001](#), či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. [IV. ÚS 2728/12](#)). Úmysl u trestného činu tedy musí zahrnovat především pachatelovu skutečnou vůli určitý trestný čin spáchat. Při právním posuzování jednání pachatele, jímž útočil proti zdraví poškozeného, nelze vycházet jen z toho, jaká újma na zdraví poškozeného byla nebo mohla být takovýmto útokem způsobena, ale je třeba přihlídnout i k okolnostem, za kterých se útok stal, jakým předmětem bylo útočeno a jaké nebezpečí pro napadeného z útoku hrozilo (srov. rozhodnutí č. [16/1964](#) Sb. rozh. tr.). Úmysl pachatele způsobit jinému (těžkou či prostou) újmu na zdraví nelze dovozovat jen z povahy předmětu, kterým byl veden útok. Je třeba zvážit i další okolnosti případu, jako jsou způsob použití tohoto předmětu, intenzita vedeného úderu, zdravotní stav poškozeného i obviněného v době činu, fyzickou konstituci apod. (srov. rozhodnutí č. [35/1991](#) Sb. rozh. tr.).

29. Teprve po pečlivém odstranění výše vytčených vad a vyvození správných právních závěrů o povaze utrpěné újmy v souladu se zjištěným skutkovým stavem, bude možné dojít k závěru o tom, znaky kterého trestného činu obviněný naplnil.

30. Nejvyšší soud připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. je nalézací soud vázán shora uvedenými právními názory vyslovenými v tomto rozhodnutí a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo zrušeno v důsledku dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného, nebrání případné změně rozhodnutí v jeho neprospěch v novém řízení zákaz *reformationis in peius* (srov. § 265s odst. 2, § 265p odst. 1 tr. ř.).